

כניסת שבת:
 ירושלים: 17:14
 ת"א: 17:30
 חיפה: 17:21
 באר-שבע: 17:32

יציאת שבת:
 ירושלים: 18:28
 ת"א: 18:30
 חיפה: 18:29
 באר-שבע: 18:30

יריית פתיחה / אישי פרי

1. תפילתו של הדוור!

נהרות של דיו נשפכו עליה ואינסוף מלל מולל עליה. מדובר בשאלה שכל ילד בכיתה ו' בתלמוד-תורה מכיר: מה באמת פשרה של הא' הזעירה בניב 'ויקרא' בראשית פרשתנו? לפניכם פרספקטיבה קצת יותר מעמיקה על השאלה המוכרת כל-כך.

לשם הבנת הדברים עלינו להקדים ולשפוך אור על צלם-דמותם של הקרבנות. הנה דברים מאליהם מכבשונו של ה'ספורנו' על-אתר:

"אדם כי יקריב מכם. כי יקריב מעצמכם, בוודוי

דברים והכנעה, על דרך 'ונשלמה פרים שפתינו'. וכאמרו זבחי אלוקים רוח נשברה. כי אין חפץ בכסילים המקריבים בלתי הכנעה קודמת".

למדנו אפוא, כי ישנו תנאי אלמנטארי לחלות הקרבנות: הכנעה עמוקה וענווה יפה. בלעדיהם, לשווא שוקד האדם. אין חפץ לאלוקים בכך. רעיון זה מקבל ביטוי כבר בגמרא. לגבי תפילה - הבאה כתחליף לקרבנות -

<<< המשך בעמוד הבא

"נכספה וגם כלתה נפשו לאלוקיו. היה הוא מלא הכנעה בתפילתו. איי", נאנח רבי בצלאל בערגה, "איזה יהודי הוא היה".

הא' הזעירה - אלפנו רועה החסידות, רבי שמחה בונם מפרשיסחא, זכר צדיק וקדוש לברכה - מסמלת את ענוותנו ושפלותו של משה. למרות שהעפיל לפסגות רוחניות, הוא מטעים, לא גבה ליבו של

המנהיג הנצחי ולא רמו עיניו. חש הוא, כניצב על ראש הר רם, שוודאי לא יתייהר על גובהו, שכן אין הוא מגיע מעצמו, אלא נגזר מכורח המציאות הטכנית שהוא ניצב בראש הר גבוה.

כך בהר גבוה, וכך בהר ה'. יהודי אמתי אינו מתנשא בשל הישגיו הברוכים, כי יודע הוא מהיכן באמת הם נובעים ומה שורשם. לעולם לעולם לא תשלוט בו היוהרה הגסה. ודאי שלא יפטיר בבוז: "מנשקי המזוזות...".

השבוע בגליון:

4

ויהי אחרי הבחירות:
 הרב בן ציון נורדמן מחדרה
 בטור מרתק ומאלף

זוג או פרד?!
 הזוגיות בראי הפרשה:
 ערב פסח - זהירות!

3
"הנני עני ממעש":
 תיאור מרטיט מתפילתו
 של הדוור

אלרגי לאילנות:
 האלרגי לריח האילנות -
 היברך 'ברכת האילנות'?

הגיליון י"ל ע"י:

**"מכון בלבבי -
 יהדות מלב אל לב"**

גיליון "פרשת השבוע" - לאנשים שחושבים קצת יותר.

עורך ראשי: הסופר הרב אברהם ישראל פרידמן. יועץ תוכן: יצחק העברי. לקבלת הגיליון -
 מייל המערכת: abyisrael@gmail.com פלא: 0504116867. להנצחות פנה לפל: 0527697719

לקבלת הגיליון במייל - שלחו בקשה ל: abyisrael@gmail.com

יריית פתיחה / אבישי פרי (המשך)

מצאנו, שהיא מחייבת הכנעה לבבית עמוקה.

כך מנמקת הגמרא (ראש השנה כו, ב ורש"י שם), את העילה בשמה ביום הדין לעולם - ראש השנה, נדרש שופר כפוף:

"כמה שכפוף אדם בתפלתו, פניו כבושין לארץ יותר עדיף משום 'והיו עיני ולבי שם' (מלכים א ט) הלכך בראש השנה לתפלה ולהזכיר עקידת יצחק בא צריכים אנו שופרות כפופים".

הוי-אומר: תפילה מחייבת כבישת פנים ארצה. כפיפות, הכנעה וענווה. זו דמותה.

בשעת התפילה, על האדם להפוך עצמו ל'עפרא דארעא'. שנפשו תהא כעפר נרמס. שיחוש ביטול מוחלט, כחסר-ישות, בפני קל-חי. וזאת על ידי שירגיש בכל לב-ונפש את עוצמתו האינסופית של הבורא - בפניו הוא עומד!

רבי יצחק גלכך זצ"ל, מאישיה הנשגבים של ברסלב בירושלים, היה 'עובד השם' אמתי. שעות אחדות במשך היום היה עובד בדואר, אולם לא-זו הייתה עיקר עבודתו על-חלד. "רבי יצחק", שח בפני השבוע, מכרו, הגאון החסיד רבי בצלאל ברוך פרידמן שליט"א, "היה סמל לעבודת התפילה בביטול הישות בלי שיוור. היה עומד ומתחנן לבורא כל-עולמים בעד נפשו ובעד עמו. נכספה וגם כלתה נפשו לקל-חי.

"כל תפילה אצלו הייתה כ'נעילה' ביום הכיפורים. מהולים היו בה התייפחויות קלות ודמעות ניגרות. איי", נאנח רבי בצלאל בערגה, "איזה יהודי הוא היה. מלוא ליבו ועיניו היו נשואות אל השם. היה הוא מלא הכנעה. בשעת 'ואני תפילה' ב'זכרון משה' היה פורש ידיו כעני שאין לו אוכל. ליבו גועש כנהר. רווי בהמיית-לב. זכורני שנסעתי עמו באוטובוס לעבר העיר העתיקה, כשעיניו הרושפות נעוצות בספר התהילים, והוא ממלמל ללא-הרף פרקי תהילים בעד חולה.

"רבי יצחק ביטא בתפילתו את דברי נחל נובע, רבי נחמן (ליקוטי מוהר"ן תורה ד') "לדבק עצמו באין-סוף, ומסירות נפשו וביטול כוחותיו הרי הוא בבחינת 'ולא ידע איש את קבורתו' - שאף אינו יודע מעצמו - -".

אצל רבי יצחק גלכך - 'הנני עני ממעש' לא הייתה הצהרה שנכונה רק לכיפור!

עתה ודאי הבנתם מדוע דווקא כאן, בראשית פרשת הקרבנות, מהבהבת בפנינו הא' הזעירה. שכן זו, הבאה לזעוק ענווה, יאה היטב במקומה עם הקרבנות - שאף הם, בבסיסם ומהותם, מחייבים ענווה.

ובאה התורה להצליפנו בינה טרם פרשת הקרבנות, כי אכן יפים הם רק עם שפלות טהורה וענווה יפה.

עם א' זעירה!

בעניין איסור 'לא תחנם'

בגמרא ביצה (כא, א) למדנו: "אדבריה רבא למר שמואל ודרש: מזמנים את הנוכרי בשבת ואין מזמנים את הנוכרי ביום-טוב, גזרה שמא ירבה בשבילו".

ויש לעיין: גם אם נצא אפוא מאיסור ביטול לנוכרי ביום-טוב, לכאורה יהא אסור לבשל לנוכרי משום איסור 'לא תחנם' - לא תיתן להם מתנת חנם (עבודה זרה כ, א). ומדוע לא הביאה הגמרא זויות זו?

ויש ליישב לכאורה, שאין כאן מתנה ייחודית עבורו אלא ריבוי ולא ניכר שזו מתנת חנם ואולי יהא מותר.

ברם נראה, כי אין בדבר כל שמץ של איסור, שכן מדובר בשכנים ומכרים נכרים, ובתוספות (עירובין סד, א) כתב שכאשר מדובר בחברו מותר הדבר, שכן אין כאן 'מתנת חנם' - אלא מתנה שיש בה טובת הנאה. זאת משום, שמתוקף כך הוא גם ייטיב בחזרה לשכן היהודי.

ברם, יש מקום לדון בכך מזויות אחרת: משום ההיבט הנוסף של איסור 'לא תחנם' - לא תיתן להם חן, והרי בכך שהוא מהנה את השכן הנוכרי הוא נותן לו חן ומתקרב אליו. ויש לעיין.

<<<

ומידי דברי בו, אינני יכול שלא לשתף אתכם בתמיחה המעיקה: בגמרא (כא, א) נחלקו האם אסור לבשל ביום-טוב עבור הבהמה. לרבי יוסי הגלילי אסור כי נאמר 'לכס' משמע רק לבני אדם. אולם לרבי עקיבא כי מדברי הפסוק 'לכל נפש' - משמע אפילו נפש בהמה במשמע ומזונם עליך.

ולכאורה יש לתמוה עזות: הלא ידוע לנו כי אסור לאדם לאכול טרם יאכיל לבהמתו, והנה אם אין לו לאדם אוכל מוכן לבהמתו, מדוע שלא יוכל לבשל לצורך בהמתו - כחלק צורך עצמו. שכן, יהא אסור לו לאכול טרם יאכיל את בהמתו. ואמר לי הגאון הרב מרדכי עבאדי שליט"א, כי יש לדון האם איסור זה יכול להותיר חילול יום-טוב, אבל לדידי אינו, שכן אין זה אלא אמצעי שיוכל הוא לאכול וזהו חלק מההיתר לבשל עבורו ביום-טוב משום 'אוכל נפש'. ויש עוד לפלפל בזה רבות.

ניתן להשיג שוב את קובץ מים אדירים - אסופת מאמרי הגיליון על סדר הפרשיות בשליחת מייל ל: abyisrael@gmail.com

ברכות לש"ב הגאון הרב בצלאל פרידמן שליט"א ולבנו הרב זאב שליט"א - עם נישואי הנכדה-הבת תחי'. רוב נחת!!

מאת: הגאון
רבי מרדכי טולדו
אב בית הדין בירושלים

זוג או פרד?
זוג או פרד?

ערב פסח - זהירות!

"...ויקרא אל משה.. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם: אדם כי יקריב מכם קרבן לה, מן הבהמה, מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם". רבות העירו על מקרא זה האומר דרשני.

ה'אור החיים' הקדוש תמה: מדוע נכתב כאן בלשון 'אדם' ולא איש - כמקובל? וב'כלי יקר' תמה אף-הוא: מדוע פתח הכתוב בלשון יחיד - "אדם כי יקריב", וסיים בלשון רבים - "תקריבו את קרבנכם". ולי יש להוסיף ולתמוה: מדוע פתח בלשון ישיר - "אדם כי יקריב" והמשיך בלשון נעלם - 'מכם'.

מדובר בצרור תמיהות שלדעתי מחנכות אותנו יסוד מאלף אחד: על המילים 'מן הבהמה', גרשה הגמרא בחולין (ה, א) לרבות האדם הדומה לבהמה. וכוונתה היא, שלעיתים, במצבי לחץ, האדם דומה לבהמה. הוא מאבד את השפיות ופועל כבהמה נטולת-דעת. מה שמפעיל אותו זה האינסטינקטים הרגעיים. הוא איננו שולט ביצוריו. איפכא - הם ששולטים עליו.

החוטא, למעשה לוקה בעניין זה. דעתו טרופה עליו. "אין אדם חוטא", אמרו חז"ל, "אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות" (גמרא סוטה ג, א). אינו אלא שוטה הפועל מבלי דעת ואך לפי תשוקות הרגע. הבהמה - אותה יביא למקדש - מסמלת את שורשו של החטא.

ונראה שלכך נקטה תורה בלשון נעלם נוסח 'מכם' כלפי החוטא, שכן הוא איננו הוא. רוח שטות עטה עליו. ולכן אפוא גם ניסחה תורה בלשון רבים 'תקריבו', שכן, האדם נטול דעה מוצקה. פעם רוח עוועים זו מנווטת את הליכותיו ופעם אחרת.

ימי ערב-פסח באו עדינו. אלו ימים שבהם הלחץ הופך ליומימי. הלחץ, שעלול להסיר את יישוב דעתו של האדם, הנו הרסני בעליל ומסוגל לחולל, חלילה, הרס רב למערכת הזוגית. בזמני לחץ עלולים להקריב קרבנות. אז מהי באמת דרך ההתמודדות עמו? איך ניוותר 'אדם' גם בשעת סופה זו?

ראשית יש לזכור, כי עצם המודעות וההכרה בסיכון שטומנים בחובם מצבי לחץ, זהו כבר בסיס מבורך. בחינת 'הכר את האויב'. נוסף לכך, ניקח עמנו צידה לדרך את דברי הרמב"ן: "תשתדל תמיד לדבר כל דבריך בנחת.. בכל עת ובזה תנצל מן הכעס". התרגול התמידי להיות רגוע ולדבר בנחת, מרסן התפרצויות בשעת לחץ. כך ננהג בקור-רוח ונשמור על נחת גם בלחץ. כך בלחץ של ערב השבת (שבת לד, א) כך בשל הפסח.

הביא לדפוס: הרב אברהם ישראל פרידמן

רגע של מחשבה / הרהורים

מתנת הנישואין

"לא טוב". כך מגדירה התורה את זה שנמצא לבדו - בלי 'עזר כנגדו'. מה באמת משמעם העמוק והחודר של הדברים?

הזוגיות מביאה לאדם את הדבר הבסיסי ביותר: את השלווה הברוכה. או בלע"ז: את השפיות.

בלעדי זה, הריהו כתועה ונבוך בארץ חיינו. אין לו מנוחה לנפשו.

ודומני שניתן לפרש זאת כך: "לא טוב היות האדם - לבדו". כלומר: האדם שבבן-האנוש, הוי-אומר יישוב דעתו, נעדר ממנו כאשר הוא עומד בגפו ללא שורש-נשמתו.

את המילה "הוא" מפרשים חז"ל: "בהווייתו היא" (ראה רש"י קידושין מג, א). כלומר: שיהיה ביישוב דעתו. אחרת, איננו "הוא". חד וחלק.

זוהי למעשה 'מתנת הנישואין' הראשונה לבן-הזוג: את היותו אדם. שקול-דעת ובעל אחריות מלאה. איננו עוד צעיר תוסס-דם הפועל לא-אחת לאור קפריזות רגעיות. הוא לא נחפז בהחלטותיו. כל דבר נעשה במלוא שום-השכל ובבחינה נבונה מוקדמת.

"אדם". את המצרך הפשוט - אך הבסיסי כל-כך - מניבה מערכת הנישואין. בדוק ומנוסה.

מוקדש לשמחת משפחת אורן - גור יחיו.

מגיש: אלי כהנא

נקודה טובה.

מגילה בחזמוסיה

אם הייתם נקלעים בפורים האחרון לרחביה, סביר להניח שהייתם משפשפים עיניים בתימהון.

קריאת מגילה להמונים נערכה בבתי הקפה והמסעדות בשכונה היוקרתית. בחזמוסיה הידועה 'בין עזה לברלין' שבקרן הרחובות עזה-ברלין בשכונה נערכה גם קריאת מגילה להמון העם והשתתפו בה תושבים חובשי כיפת-השמיים רבים.

המקום היה צר מהכיל את ההמונים שהצטופפו לקריאה, והם גדשו את מדרגות הרחוב הסמוכות.

נהג עובר-אורח שנחשף למראה, הפטיר מיד בהשתוממות: "לא יאומן! הבוקר שמעתי את המגילה בבית הכנסת הגדול והיה שם שליש מהקהל שיש פה עכשיו!".

'בית חב"ד רחביה', בה לחי'!

השמחה בשערינו: לשארי-בשרנו, משפחת אורן היקרה, צרורות של ברכות עם נישואי הבת, דבורה איטה הי"ו מחר (ה') עם הבה"ח משה גור הי"ו. המון נחת עדי-עד!

אלרגי וברכת האילנות

החל מראש חודש ניסן, יוצאים ומברכים האילנות. שאלה נשאלה: אדם האלרגי לריח הפרחים - האם חייב לברך עליהם? במאמר שלפניכם << מרתק

ראשית, מקור 'ברכת האילנות' בימי ניסן הוא בגמרא ברכות (מג,א): האי מאן דנפיק ביומי ניסן וחזי אילני דקא מלבלבי (פירושו: אדם שיוצא בימי ניסן וחזי באילנות מלבלבים) אומר: 'ברוך שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות להתנאות בהן בני אדם'.

והנה ידוע הוא בשערי בית המדרש הנדון בו דן רבה של טשיבין, רבי דב בעריש וידנפלד (שו"ת דובב מישרים ח"ג סימן ה') - האם מותר לברך ברכת האילנות באילנות של ערלה (שנה השלישית לנטיעה), האסורים בהנאה, בו בזמן שהברכה היא על "ליהנות בהם", כלשונה. והוא הוכיח לדבריו מדברי הגמרא בבבא קמא (עט, א) כי אין צורך להתריע בפני גנב מפני שדות ערלה בשנה רגילה מפני שיהלעיטהו לרשע וימות. ואם נאמר שאסור לברך על ערלה מדוע משום-כך לבד - משום 'ברכה לבטלה' על האילנות - לא יצטרך להתריע.

שאלה זו התלבנה על ידי גדולי פוסקי הדור האחרון - ביניהם גם רבי נתן גשטטנר זצ"ל (שו"ת להורות נתן). אכן, גם הם ואף אחרים העלו מקום לטעון כי ברכת האילנות לא נתקנה על ההנאה מהפרי הקונקרטי אלא הודאה כללית על עצם ההנאה מניחוח הפירות, ולפיכך גם על פירות שאסורים בהנאתו יברך.

מעתה, נוכל אפוא בהחלט להסיק גם לנידוננו שלנו, כי גם כאשר האדם אסור בהנאת הריח מפירות אלו רפואית, מכל-מקום אין זה מפקיע את עצם אפשרות הברכה הכללית על פירות הארץ. (וראה עוד שו"ת משכיל לדוד סימן י"ד לרב הראשי, הרב דוד לאו שהרחיב בנדון גדר הברכה והביא מחלוקת הראשונים בגמרא בברכות שם האם נוסח הברכה הנו "להתעדן" - משמע עידון אישי מן הפרי המדובר, או שמא "להתנאות" - משמע בעצם, גם מבלי הנאה בפועל).

אכן נראה שאין צורך להגיע לכך. שכן, יש מקום לדון בשני היבטים: האחד: דרגת האלרגיה, ועד כמה מסוכנת היא, וידוע כבר מה שדן בשו"ת בית דוד (לייפער) בתלמוד תורה כשמסב לו חולי. והשני: עד כמה אכן מדובר בחובה.

קוראים כותבים

גאובות

חן של דברים

(תגובה לגיליון מספר 225)

יצחק אבנר-שמסון

שלום רבי אברהם פרידמן. הגיליונות שאתה מפיץ טובים מאוד. זוהי דרך חדשה עם תכנים מעניינים ומרתקים. יש בגיליונות נגיעה לאור העובדות וזה מה שחשוב לכולנו. הסגנון שהם מוגשים - בכתיבה ספרותית, מעלה את החן של הדברים הנכתבים. יישר כוח.

המהפכה חוזרת

(תגובה לגיליון מספר 227)

הרב שלומי רום

ר' אבישי ידידי. אני נהנה פעם אחר פעם מהעלון הכול-כך מרתק שלך. יהי רצון שירבו כמותך בישראל המהפכה חוזרת. ממני, ידיך.

אהבה גוררת אהבה

ימים אחרי הבחירות, הרב בן ציון נורדמן, יו"ר מוסדות 'מדעים ויהדות' בישראל ומנכ"ל 'מפעלות הרב גרוסמן', קורא לאחות את הקרעים

1.

השבוע התחלנו בסייעתא דשמיא את ספר "ויקרא", ובפרשת השבוע מופיעים ענייני הקרבנות והתיקון למעשים לא טובים שעשה האדם. נאמר בתורה 'נפש כי תחטא בשגגה'. ותמוה: מה כבר קרה? אדם חטא בשגגה - בלי כוונה - ללא תשומת לב, איפה הבעיה שצריכה תיקון כל כך גדול?

'שנו רבותינו, מצווה גוררת מצווה ועבירה גוררת עבירה. לא יצד [יצטער] אדם על עבירה שעשה בשוגג, אלא שנפתח לו פתח שיחטא אפילו בשוגג אפילו במזיד.

ולא ישמח אדם על מצווה שבאה לידו, אלא על מצוות הרבות שעתידות לבוא לו. לפיכך אם חטא בשוגג, אין זה סימן טוב, חטא במזיד, על אחת כמה וכמה'. מדרש תנחומא [ויקרא י].

אדם שחטא בשוגג, נכנס ל"קבוצת סיכון". קבוצת סיכון כל כך מוגדרת וממוקדת, שהוא פשוט בעל כורחו כבר נגרר לעברה הבאה, שיכולה כבר להיות במזיד. החטא כבר לא כל כך מפחיד אותו. המרחק הרב שהיה בינו לבין החטא הצטמצם קמעא. נפשו טעמה מן החטא. "אדם שחטא בשוגג, נכנס ל"קבוצת סיכון". כשאנחנו מדברים על תקופת הבחירות ולאחריה - זה נכון שבעתיים. תקופה בה הרגלנו את לשוננו להשתלח, ואת אוזנינו לשמוע רכילויות"

לפיכך אמרו חז"ל: 'לא יצר אדם על עבירה שעבר בשוגג, כלומר, יותר מהבעייתיות עצמה שיש בעבירה בשוגג, יצרה העבירה קירבה למזיד. ומזה יש לפחד.

זה גם המונח במשוואה אותה קבעו חז"ל 'עבירה גוררת עבירה'. לאחר שאדם עבר עבירה פעם אחת, היא כבר אינה מפחידה אותו כל כך. כך גם אמר רב הונא: 'כיון שאדם עבר עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר'.

2.

כשאנחנו מדברים על תקופת הבחירות ולאחריה - זה נכון שבעתיים. יתכן שיש הרבה דברים שבאמת אנחנו עושים בתקופה זו בשוגג: לשון הרע, רכילות, שנאה, נקמה ונטירה, זלזול בכבוד הורים ומורים, ניבול פה, ועוד ועוד. כמעט ואי אפשר להימלט. אמרנו שוגג, מה אפשר לעשות?

הבעיה האמתית מתחילה, לטעמי, לאחר התקופה בה הרגלנו את לשוננו להשתלח, ואת אוזנינו לשמוע עוד ועוד רכילויות, השמצות, שקרים וכו'. כאן, אם לא תהיה עצירה מוחלטת, קבלה ברורה שמרגע זה אנחנו חוזרים לאהוב כל יהודי באשר הוא יהודי, חלילה המדרון יוביל אותנו עד לפי תהום! ועד בכלל. "אהבה גוררת אהבה". שבת שלום ומבורך.